

גבולות היחידה: פרק ו' פסוקים א – י
נושא היחידה: החטא, השעבוד והתוכחה

כתבה: יעל דאר

מספר שיעורים לפי המתווה: 1

הסבר כללי:

זהו השיעור הראשון מתוך כתשעה שיעורים העוסקים בשופט גדעון ופועלו. בשיעור זה עדיין לא ניפגש עם גדעון. שיעור זה יוקדש לשלושת החלקים הראשונים של מעגל ספר שופטים: החטא, העונש והזעקה (התשובה).

פתיחה:

נציג לילדים את עבודת האדמה על ידי סרטונים מיוטיוב. כמובן, לא נוכל ממש להראות כיצד עשו זאת פעם (אם כי סרטון אחד מראה זאת), פשוט משום שלא צילמו סרטונים בתקופה ההיא. מטרת הבאת הסרטונים היא המחשה של הקושי בעבודת האדמה. אמנם היום הכל קל יותר, אך עדיין מדובר בעבודה רבה.

הסרטון הבא – מראה את יוסף טרומפלדור¹ חורש בידו האחת. בסרטון זה מראים גם חריש וגם קציר בתנאים של פעם. כדאי להראות מהדקה 0:35 – 1:39. אין צורך להשמיע את הקריין, אלא נסביר בעצמנו תוך כדי הקרנה.

טרקטור חורש בשדה נוכל לראות **כאן**, הטרקטור חורש בקושי, הקצב עדיין איטי. ניתן להתרשם מקושי העבודה.

קציר חיטה בקיבוץ שדה נחום שבעמק בית שאן נוכל לראות **בסרטון הזה**. משך הזמן קצת ארוך יותר, וכדאי לבחור מה רוצים להראות. נוכל לראות כאן את הקומביין, גם קוצר וגם דש ובורר. את הגרעינים מעבירים מיד למשאית הנוסעת ליד הקומביין. יותר קל, אך עדיין הכל נעשה בעבודה רבה וקשה.

לאחר ההקרנה נשאל: למה מחכה אדם שעובד את האדמה במשך כל השנה? הוא מחכה לרגע שבו יוכל לקצור / לקטוף וליהנות מפרי עמלו. לזה הוא מחכה. הוא רוצה לאכול מיבולו, למכור ולהרוויח.

נשאל: בפרק הקודם למדנו שהארץ שקטה 40 שנה. מה היה המצב הכלכלי בעקבות זאת? בוודאי היה מצב טוב. שקט של 40 שנה זה זמן רב לפתח את החקלאות ולהגיע לשגשוג וצמיחה.

¹ זו הזדמנות להכיר להם את יוסף טרומפלדור ופועלו.

עיון בפסוקים:

מזכיר לילדים את מעגל ספר שופטים: חטא – עונש – תשובה – תשועה.

נשאל: מה החטא? בד"כ התשובה היא שבנ"י עשו הרע בעיני ה', והכוונה לעבודה זרה.

בפסוקים הבאים נתמקד בעונש. משימה לפני הקריאה: מי היה המשעבד? כמה שנים שעבד?

מה היתה המצוקה שגרמו לה? נכתוב את שלוש השאלות האלה על הלוח,

ונתחיל בקריאת פסוקים א – ו. לאחר הקריאה נבדוק עם התלמידים את תשובותיהם.

המשעבד – מדין

כמה שנים – 7 שנים

מה היתה המצוקה? כאן נצטרך להרחיב.

נקרא במיוחד **פסוקים ג – ה**: לאחר הזריעה – באו מדין ועמלק ובני קדם ועלו על השדות. הם

חנו עליהם והשחיתו את יבול הארץ. לא השאירו מחיה בישראל. הם ומקניהם היו רבים מאוד

'כדי ארבה לרוב'. כל מה שבני ישראל עמלו עליו – מהזריעה ועד לקציר – הכל נהרס והושחת

על ידי המדיינים. זה לא רק שמאמץ אדיר יורד לטמיון מול עיניים, אלא שפשוט לא יהיה אוכל.

בני ישראל גרו במקומות קבועים, מקומם של השדות ידוע לכל. עובדים, עובדים, עובדים ואז

בעת הקציר מתנפלים המדיינים על השדות והמחסנים ולא משאירים אחריהם כלום. שנה אחרי

שנה אחרי שנה. כך במשך שבע שנים, ואז אין מה לאכול, לא לחיות ולא לבני אדם.

הפתרונות העלובים של שינוי מקום העבודה והטמנת התבואה במקומות פחות ידועים לא כל

כך עבד, כי בסך הכל כולם יודעים איפה השדות ורק פה ושם אפשר יהיה להציל משהו.

זאת אומרת שכל בית ריק ממזון, המזווה ריק. המקרר ריק. הסופר ריק. הכל ריק. ואין מה

לאכול. לצד מפח הנפש, העוול והזעם המצב הוא פשוט של סכנת מוות מרעב.

נבקש מהילדים לחפש את הפעלים המציינים את מדין, עמלק ובני קדם – ביחס לשדותיהם של

ישראל: ועלה, ועלו (פס' ג), ויחנו, וישחתו (פס' ד), יעלו, ובאו ויבואו (פס' ה). נבקש לחפש

ביטויים המראים את העובדה שהיו רבים: "כדי ארבה לרוב", "אין מספר" (פס' ה). נסביר כי

גמלים אינם בשימוש אצל בעלי שטחים חקלאיים, משום שאי אפשר לעצור בעדם מלאכול

ולהשחית. הגמלים היו בשימוש אצל שבטים נודדים כמדין ועמלק ובני קדם.

מה עשו בני ישראל? ניעזר בפסוק ב: 'מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות אשר

בהרים, ואת המערות ואת המצדות'. כלומר, בני ישראל ניסו להחביא את יבולם במקומות לא

רגילים. לא בגורן, אלא במנהרה. לא בגת, אלא במערה וכו'... (זאת הזדמנות להסביר מילים:

מנהרות – מערות שיש להם פתח משני הצדדים בתוך האדמה. מצדות – מבצרים חזקים,

בהרים. קשה להגיע לשם. וכן הגורן, אף שאינה מוזכרת בפרק – מקום לאחסון התבואה ומקום

הדיש. והגת – מקום דריכת ענבים ליצור יין.)

לאחר שבע שנים 'וידל ישראל מאוד מפני מדין'. הם נעשו דלים. כל ההשקעה שלהם ירדה

לטימיון בגלל המדיינים. והרי עם ישראל – עם עובדי אדמה. ממה יתפרנסו?

קריאת פסוקים ז – י²:

משימה לפני הקריאה: איזה חלק של המעגל מתארים הפסוקים? הפסוקים מתארים את החלק של התשובה. נבקש מהילדים למצוא פסוקים שתומכים בזה.
פס' ז: 'ויהי כי זעקו בני ישראל אל ה'.
פס' ח: 'וישלח ה' איש נביא...'. – 'ולהוכיחם בא, ולהודיעם כי מפני חטאתם קרה להם מה שקרה (רד"ק, פס' ח). התוכחה היא חלק מהתשובה.
נשאל: מה תוכן התוכחה של הנביא?
ה' הוציא את בני" ממצרים, העלה אותם לארץ כנען, הציל את בני" מיד מצרים ומיד כל שאר האויבים, נתן לנו את ארצם וזאת בתנאי 'לא תראו את אלוהי האמורי אשר אתם יושבים בארצם'. אבל – 'לא שמעתם בקולי'.

בשיעור הבא נלמד על החלק הבא במעגל ספר שופטים: התשובה.

הצעות להמחשה:

- סרטונים להמחשת עבודת האדמה

מסרים והפנמה:

- אי שמיעה בקול ה' מביאה עונשים חמורים.
- ה' רוצה לעזור לישראל, ולכן שולח איש נביא.

סיכום:

לסיכום נוכל להשלים את הפרטים הידועים לנו כרגע.

פרק	השופט	שבט	המשעבד	אורך השעבוד	משך השפעתו	כיצד הדף את האויב?
/			מצ"ן. עמ"ק וב"ן קצ"ס	7 שנים		

בהמשך מהלך השיעורים נוכל להשלים עמודות נוספות בטבלה.

² פסוקים אלה יילמדו באופן אקסטנסיבי, ע"פ המתווה.